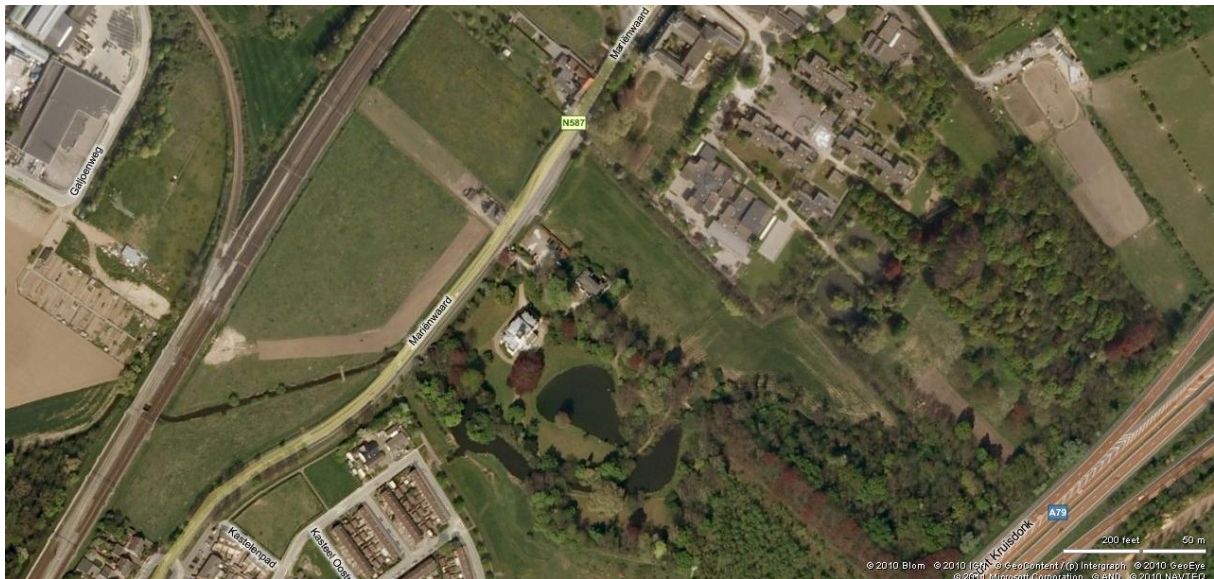

Compensatieplan treinstation Maastricht Noord

Buurtpark Nazareth

7 juli 2011

Gemeente Maastricht

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Context	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Ingreep	5
2.1	Projectbeschrijving	5
2.2	Projectscope	5
2.3	Gebiedsbescherming	8
2.4	Huidige natuurwaarden	10
3	Effecten	11
3.1	Effecten op natuur en kenmerken	11
3.2	Beschermingsregime EHS	11
3.3	Conclusies effectentoets	12
4	Mitigatie en compensatie	13
4.1	Vermijden	13
4.2	Mitigatie	13
4.3	Compensatie	15
	Literatuur	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Maastricht werkt gezamenlijk met Provincie Limburg aan de aanleg van een nieuw treinstation Maastricht Noord in combinatie met een parkeer- en reisvoorziening (P+R) voor forenzen en bezoekers bij de nieuwe A2 afslag Beatrixhaven aan de noordzijde van de stad.

Het treinstation moet goed bereikbaar zijn vanaf de omliggende wijken, bedrijven en voorzieningen. Daarom zal behalve het treinstation ook toeleidende infrastructuur voor de fiets, bus, auto en voetganger worden aangelegd. Ondermeer is voorzien in de aanleg van een nieuw fiets- en voetpad dat vanaf de Meerssenerweg de woonwijk Nazareth met het treinstation verbindt. Dit fiets- en voetpad en tevens enkele voorzieningen voor het treinstation zijn geprojecteerd op een natuurgebied gelegen aan de Meerssenerweg/Mariënwaard, het Buurtpark Nazareth. Dit natuurgebied is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in de Landgoederenzone en heeft daarmee een beschermde status. Vanwege versnippering van de EHS door de aanleg van nieuwe voorzieningen (paden en verlichting), is gezocht naar een ander perceel binnen de POG om de EHS te herbegrenzen.

1.2 Context

Dit rapport is zelfstandig leesbaar, maar is opgesteld met kennis vergaard uit eerdere onderzoeken. Door Econsultancy is in mei 2008 een quickscan flora en fauna voor het plangebied opgesteld.¹ Vervolgens is door Econsultancy in januari 2010 een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd.² Door de inzichten, die bij de quickscan en het aanvullend ecologisch onderzoek verkregen zijn, is een duidelijk beeld gecreëerd van de huidige beschermde flora en fauna in het plangebied en de directe omgeving. In 2011 zijn tezamen met de gegevens over de geplande ingreep en actuele en potentiële kenmerken en waarden van de onderzoekslocatie door hetzelfde Econsultancy de effecten op de EHS beoordeeld.³

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit vier hoofdstukken. Na dit inleidende hoofdstuk behandelt hoofdstuk 2 de ingreep; de aanleg van het treinstation en bijbehorende voorzieningen. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de effecten als gevolg van de ingreep. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 uiteengezet welke maatregelen getroffen worden om de effecten te vermijden, te mitigeren dan wel te compenseren.

¹ Provincie Limburg, Quickscan flora en fauna, Econsultancy, mei 2008 (rapportage 08031174, MAA.PRL.ECO)

² Provincie Limburg, Aanvullend ecologisch onderzoek, Econsultancy, januari 2010 (rapportage 09013030, MAA.PRL.ECO)

³ Gemeente Maastricht, Effectenonderzoek EHS, Econsultancy, juni 2011 (rapportage 10123804, MST.GEM.ECO4)

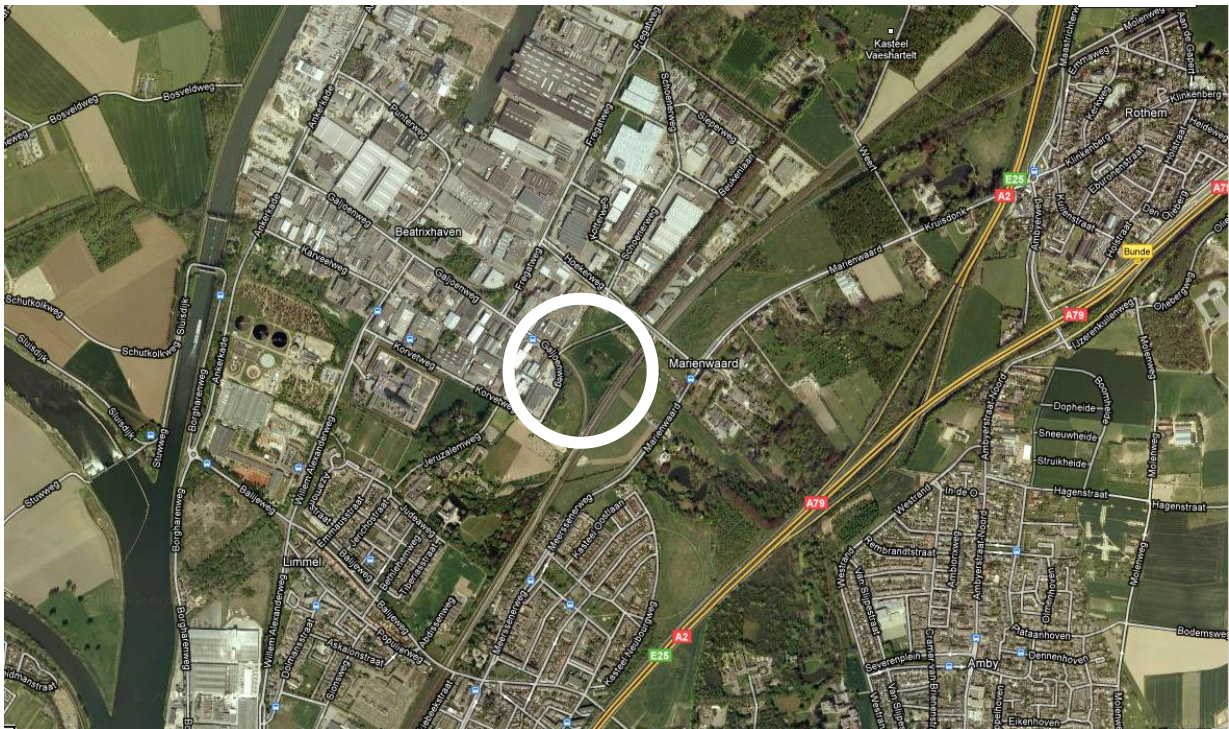
2 Ingreep

2.1 Projectbeschrijving

Locatie

Het nieuwe treinstation is gepland in het oosten van bedrijventerrein Beatrixhaven net ten zuiden van de overweg Hoekerweg/Limmelderweg (zie figuur 1). Er is voor gekozen om het P+R terrein te combineren met het nieuwe treinstation Maastricht Noord in de Beatrixhaven. De gekozen locatie kent de volgende voordelen:

- Het treinstation ligt zowel aan de spoorlijnen richting Sittard als Heerlen;
- In de directe nabijheid van het treinstation is voldoende ruimte beschikbaar voor de aanleg van een groot parkeerterrein;
- Het terrein krijgt na realisatie van de nieuwe afrit Beatrixhaven een rechtstreekse verbinding met het knooppunt van de A2 en de A79. Het terrein wordt hiermee zeer goed per auto bereikbaar vanuit de drukste richtingen waaruit verreweg de meeste forenzen en bezoekers de stad in komen;

Figuur 1: Locatie treinstation en P+R-terrein Maastricht Noord

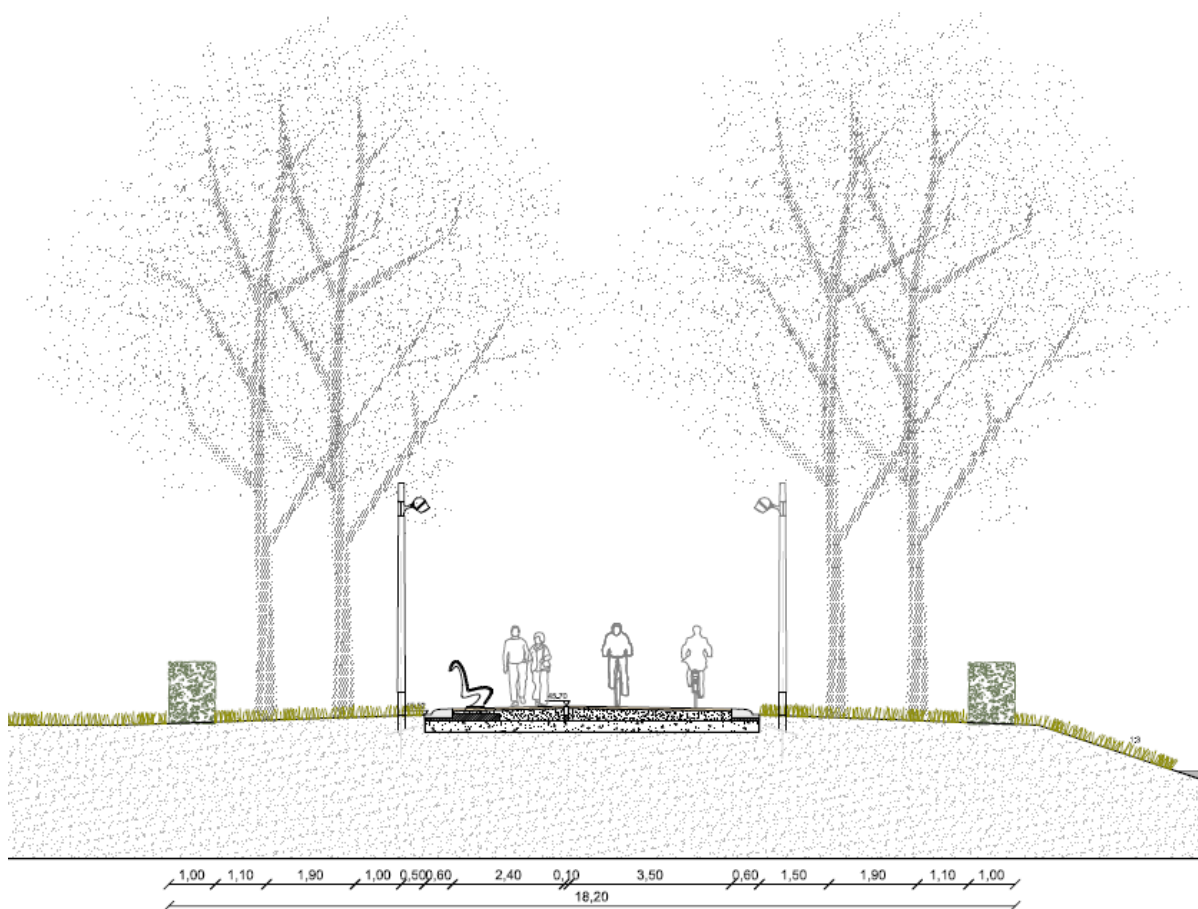
2.2 Projectscoop

Het plan omvat een treinstation, een P+R terrein en verbindingen hierna toe:

- Het treinstation bestaat uit twee perrons gelegen aan de sporen tussen Maastricht en Heerlen. In de toekomst kunnen ook perrons aan de lijn Maastricht - Sittard worden aangelegd;
- Een reizigerstunnel om van perron te kunnen wisselen die te gelijkertijd dient als bovenwijkse fiets- en voetgangersonderdoorgang;

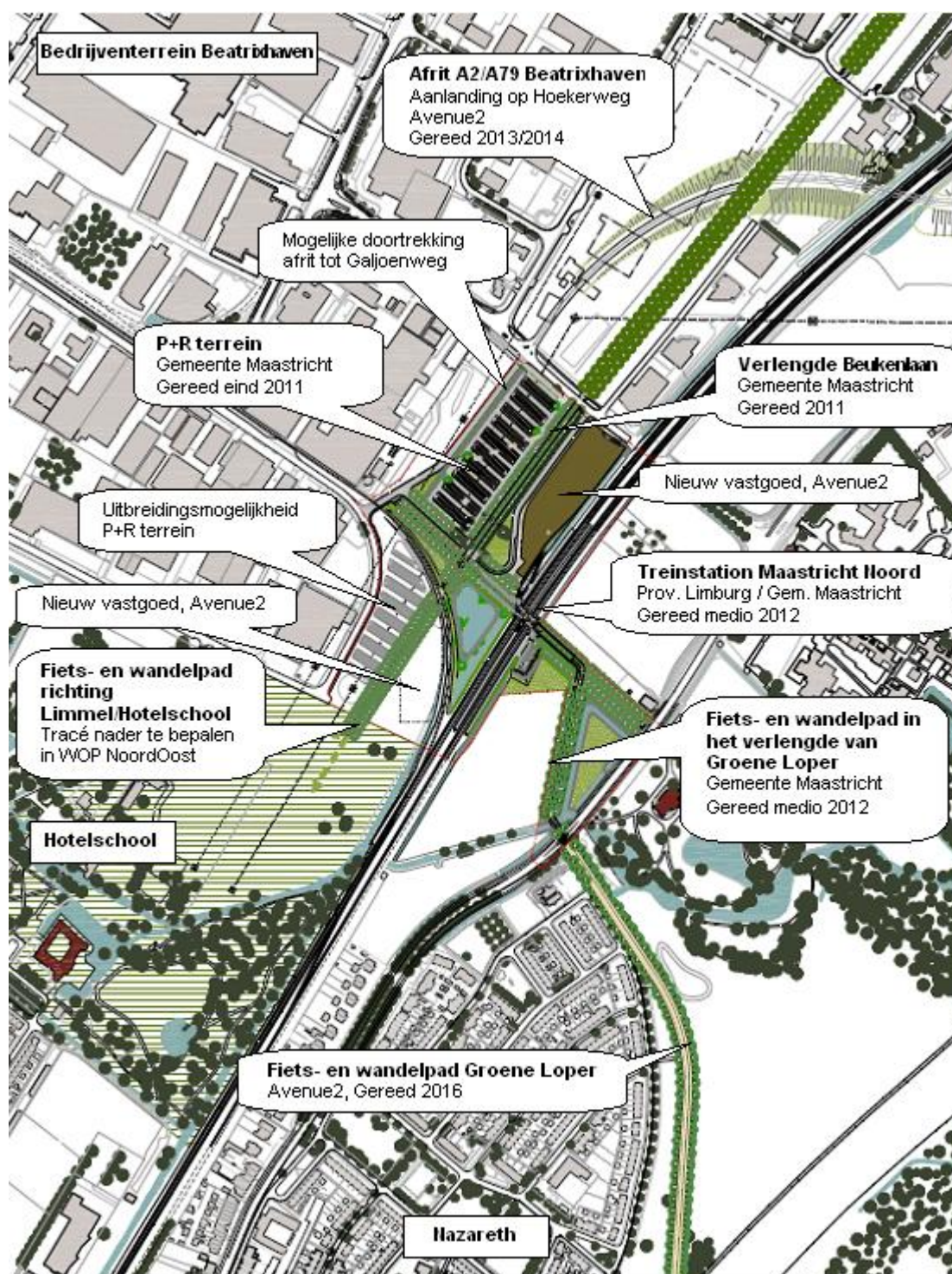
- Een Parkeer- en Reisterrein (P+R) met in eerste instantie ongeveer 400 parkeerplekken. Het terrein is in de toekomst, indien hier behoefte aan is, uitbreidbaar;
- Toeleidende fiets- en wandelvoorzieningen conform het ontwerp van de Groene Loper;
- Twee voorpleinen met circa 80 fietsstalling en 20 fietskluizen;
- Voorzieningen voor een pendelbus naar stadscentrum en een zogenaamde Bike-dispenser met 30 fietsen.

Het fiets- en wandelpad heeft een tweeledig doel. Enerzijds het bereikbaar maken van het nieuwe treinstation voor de woonwijken Nazareth en Amby. Een zo kort mogelijke fietsroute is hierbij essentieel. Anderzijds wordt het pad een recreatieve route waardoor de Groene Loper wordt verbonden met de Landgoederenzone. Het fiets- en wandelpad uit de richting Nazareth sluit via een oversteek de Meerssenerweg aan op de toekomstige Groene Loper. Hierdoor ontstaat na oplevering van beide werken een doorgaande fiets- en wandelroute. De nieuwe afrit Beatrixhaven landt in het plan van Avenue2 aan op de Hoekerweg. In het ontwerp van de stationsomgeving is rekening gehouden met een eventuele doortrekking van de afrit van de Hoekerweg tot de Galjoenweg. Het integrale ontwerp is in samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen weergegeven in figuur 3.

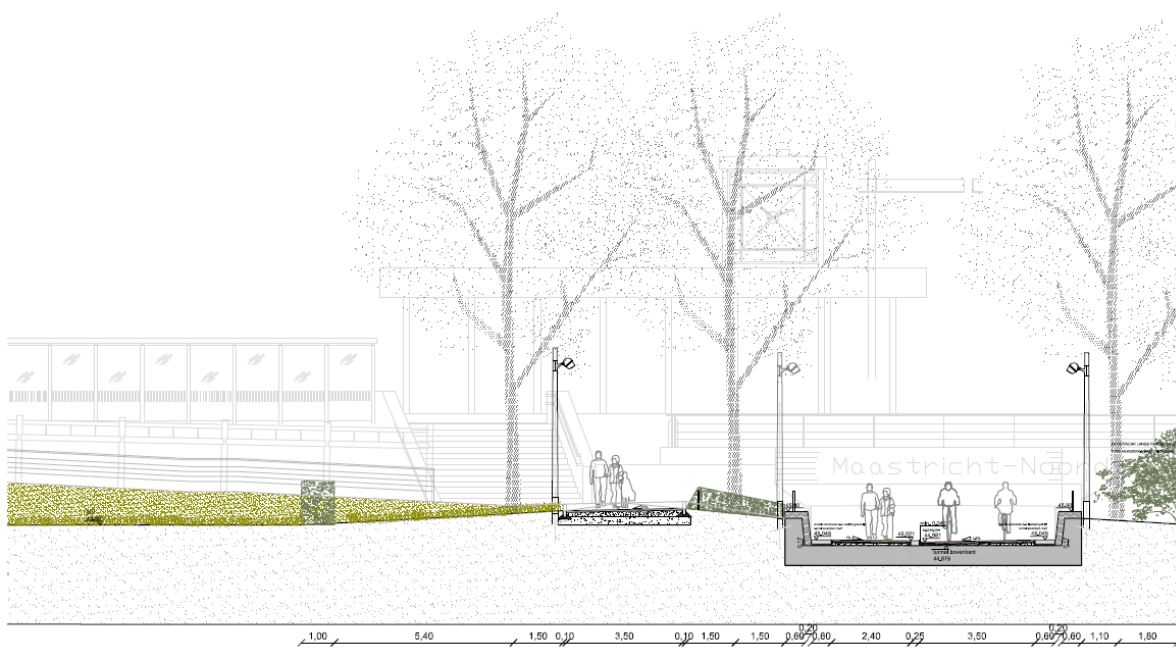

Figuur 2: Doorsnede toekomstig fiets- en wandelpad tussen Meerssenerweg en treinstation

In figuur 2 is een doorsnede weergegeven van het aan te leggen fiets- en wandelpad. Het pad wordt geflankeerd door een bomenrij bestaande uit Lindes en hagen (Meidoorn). In figuur 4 is een doorsnede gegeven nabij de tunnelingang. In het verlengde van een de tunneltoerit komt een bomenrij met Beuken en een extensieve haag (Zwarte Els).

Figuur 3: Treinstation en P+R terrein in samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen

Figuur 4: Doorsnede met zicht op hellingbaan (links) en tunneltoerit (rechts)

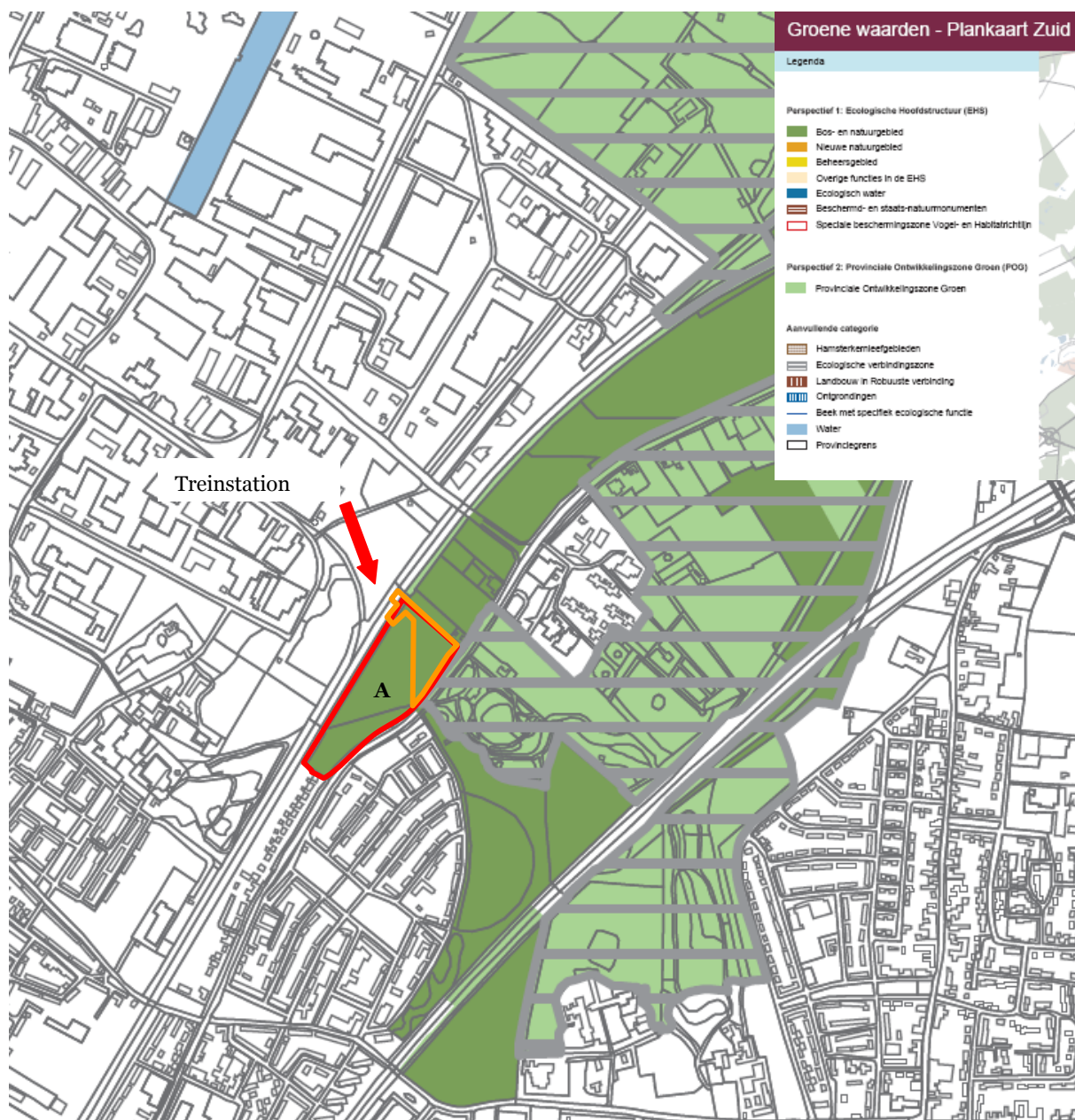
2.3 Gebiedsbescherming

De nieuwe infrastructuur en voorzieningen zijn zoveel mogelijk gepositioneerd aan de westzijde van het spoor of in de huidige spoorzone. Dit gebied is onderdeel van bedrijventerrein Beatrixhaven en ligt op dit moment braak. Een beperkt aantal onderdelen is geprojecteerd ten oosten van het spoor. Het betreft een ingreep op perceel MTT00 I 3927G. Dit perceel is onderdeel van buurtpark Nazareth, wordt natuurlijk beheerd en is door Provincie Limburg in het POL aangewezen als Ecologische HoofdStructuur (EHS) en tot een Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG). Het gaat om de volgende projectonderdelen:

- De oostelijk tunneltoegang naar de reizigerstunnel onder het spoor;
- Het oostelijk voorplein van het treinstation met een hellingbaan naar het meest oostelijk gelegen perron, fietsstallingen en –kluizen en een klein gebouwtje met installaties benodigd voor het treinstation;
- Het fiets- en voetpad tussen het treinstation en de Meerssenerweg en Nazareth en een voetpad tussen het treinstation en de Mariënwaard.

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het betreft ook geen ecologische verbindingzones (EVZ).

In figuur 5 is een uitsnede van de plankaart met Groene waarden uit het POL weergegeven. Hierop is rood omlijnd het gebied, onderdeel buurtpark Nazareth, tussen Meerssenerweg en spoor. Oranje omlijnd is de ruimtelijke ingreep in het kader van het treinstation Maastricht Noord.

Figuur 5: Uitsnede uit plankaart Groene waarden (Bron: POL Provincie Limburg, 2008)

2.4 Huidige natuurwaarden

Het rood omliggende terreindeel bestaat uit een ruig grasland met enkele bomen en veel ruigtekruiden. Het perceel wordt extensief begraaasd door twee Galloway-runderen. De locatie heeft een natuurfunctie en kenmerkt zich door een open en grazig karakter met langs de zuidgrens de Kanjelbeek waarlangs enkele (oude) beeldbepalende knotwilgen staan. De Kanjelbeek loopt via een spoorviaduct onder de spoordijk door en verbindt de kasteeltuinen van kasteel 'Jeruzalem' en kasteel 'Bethlehem' ten zuidwesten van de deellocatie met het herstellingsoord 'Dr. Poelsoord' en landgoed 'Marienwaard' ten oosten van de locatie. Ten noorden, zuiden en westen van de deellocatie bevindt zich voornamelijk woningbouw en bedrijfswoningen. De percelen ten noordoosten van het terrein, die tevens behoren tot de EHS en grenzen aan de spoorzone, bestaan uit uitgerasterd weiland, een hoogstam fruitboomgaard met schuren, houtopslag en een verruigd perceel met een oude toegangspoort.

In het stimuleringsplan van de Provincie Limburg wordt het deelgebied met code ZLZ8.21A, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, omschreven als een gebied met kamsalamander als aandachtsoort. Het is een belangrijke schakel tussen het Maasdal en de park- en landgoedbossen. Daarnaast is het terrein van groeiende betekenis voor vogels en amfibieën. De onderzoekslocatie betreft een gebied met verscheidene natuurdoelen. Zie tabel 1.

Deelgebied	Natuurdoeltype (NDT)	% NDT	Pakketcode	Pakketnaam
ZLZ8.21A	A 1.4: Eiken-Haagbeukenbos	15	N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos
ZLZ8.21A	A 1.4: Eiken-Haagbeukenbos	15	N17.01	Vochtig hakhout en middenbos
ZLZ8.21A	A 2.1: Doornstruweel	5	L01.10	Struweelrand
ZLZ8.21A	A 2.4: Wilgenstruweel	5	N14.01	Rivier- en beekbegeleidend bos
ZLZ8.21A	A 5.5.1: Kamgrasweide	65	N11.01	Droog schraalland
ZLZ8.21A	A 6.4: Grote zeggenmoeras	5	N05.01	Moeras
ZLZ8.21A	A 7.2: Vochtige oeversruigte	5	N12.06	Ruigteveld
ZLZ8.21A	A 8.1: Heuvelandbeek	0	N03.01	Beek en bron
ZLZ8.21A	A 8.6: Voedselrijke plas	0	L01.01	Poel en klein historisch water
ZLZ8.21A	A 8.6: Voedselrijke plas	0	N04.02	Zoete plas

Tabel 1: Natuurdoeltypen voor deelgebied ZLZ8.21A (Bron: Ontwerp Provinciaal Natuurbeheerplan Herziening IX-deel 1)

3 Effecten

De effecten als gevolg van de ingreep op de actuele en potentiële kenmerken en waarden van de onderzoekslocatie zijn in een eerder onderzoek beoordeeld.⁴ Dit hoofdstuk beschrijft kort de effecten als gevolg van de komst van het treinstation en bijbehorende voorzieningen. Tot slot worden conclusies getrokken ten aanzien van de benodigde compensatie.

3.1 Effecten op natuur en kenmerken

Natuurwaarde en kenmerken

Op basis van het eerder genoemde onderzoek is geconcludeerd dat door de aanleg van het treinstation Maastricht Noord en bijbehorende voorzieningen en infrastructuur de volgende natuurwaarden en kenmerken verloren (kunnen) gaan:

- Algemene soorten ondervinden mogelijk negatief effect;
- Drie hectare natuurgebied wordt gefragmenteerd en versnipperd;
- Het areaal neemt af in omvang;
- De huidige rust en stilte zal door de ingreep door komst van de fiets- en wandelpaden kunnen afnemen;
- De donkerte zal (deels) verdwijnen;
- Daarnaast verdwijnt de openheid door aanplant van de bomen;
- De landschapsstructuur veranderd;
- De huidige belevingswaarde veranderd.

Areaal

Het rood omlijnende gebied in figuur 5 bedraagt in totaal circa 3 ha. De gehele EHS lintvorm ten oosten van de spoorlijn bedraagt in totaal een oppervlak van 15 ha. Door de sterke doorsnijding van de fiets- en voetgangersverbinding zal de EHS te veel versnipperd raken. De overblijvende kleinschalige restanten kunnen niet meer functioneren als een volwaardig EHS onderdeel. Vanuit ecologisch oogpunt is een groter areaal sterker om zich te ontwikkelen en te handhaven. Hierdoor komt het gehele versnipperd gebied in aanmerking voor compensatie.

Flora- en fauna

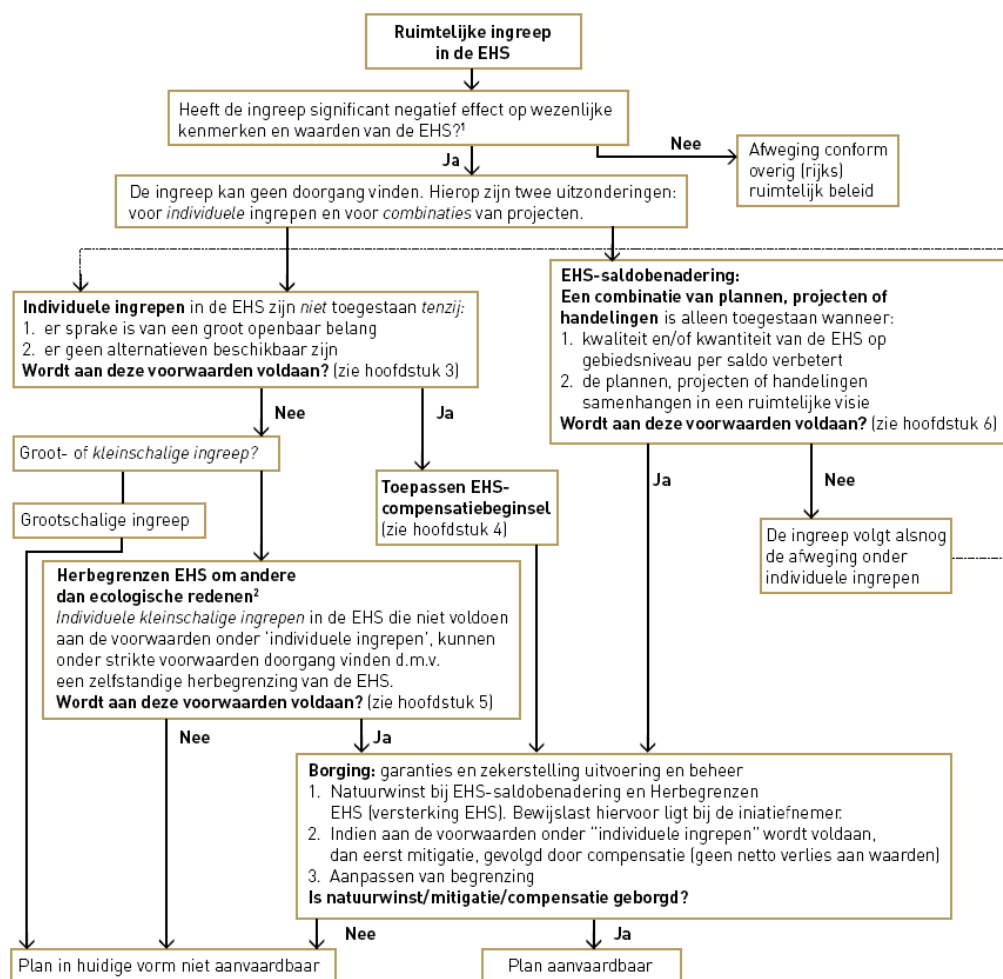
Uit onderzoek blijkt dat geen overtredingen van de Flora- en faunawet plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels indien bomen, struiken en overige vegetatie buiten het broedseizoen wordt verwijderd. Op de onderzoekslocatie zijn, met uitzondering van broedvogels en gewone dwergvleermuis (vliegroute), enkel vaste rust- en verblijfplaatsen van algemene soorten te verwachten waarvoor een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling en herinrichting geldt. De zorgplicht blijft echter wel van kracht voor algemene soorten als grote kaardenbol, egel, konijn, hermelijn, kleine watersalamander en gewone pad. Meer hierover in het Activiteitenplan door Econsultancy.⁵

3.2 Beschermingsregime EHS

De geplande ingreep is onderdeel van een plan met groot openbaar belang. Ook zijn geen goede alternatieven voorhanden. Op grond van de EHS beschermingsregime moet het EHS compensatiebeginsel toegepast worden (zie figuur 6).

⁴ Gemeente Maastricht, Effectenonderzoek EHS, Econsultancy, juni 2011 (rapportage 10123804, MST.GEM.ECO4)

⁵ Gemeente Maastricht, Activiteitenplan, Econsultancy (rapportage 11013064, MST.GEM.ECO3)

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

² Een andere maatwerk mogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Figuur 6: EHS beschermingsregime (Bron: EHS spelregels)

3.3 Conclusies effecttoets

Individuele ingrepen in de EHS zijn alleen toegestaan tenzij er sprake is van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven beschikbaar zijn. Voor de onderhavige situatie is sprake van groot openbaar belang en zijn geen reële alternatieven beschikbaar. Toepassing van het EHS compensatiebeginsel is hierdoor aan de orde.

Uit de EHS-effecttoets blijkt dat er significante negatieve effecten te verwachten zijn op wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS door de geplande ingreep. Door de ingreep ondervindt de natuurkwaliteit een negatief effect. Daarnaast neemt het areaal af en zal de huidige donkerte, openheid, rust en stilte afnemen. Verder verandert de landschapsstructuur en belevingswaarde. Mitigerende maatregelen als aanleg van een onverlichte en onverharde fiets- en voetgangersverbinding is niet mogelijk.

De negatieve effecten die optreden binnen de EHS dienen te worden gecompenseerd. De maatregelen ten behoeve van de compensatie dienen te worden vastgelegd in een compensatieplan.

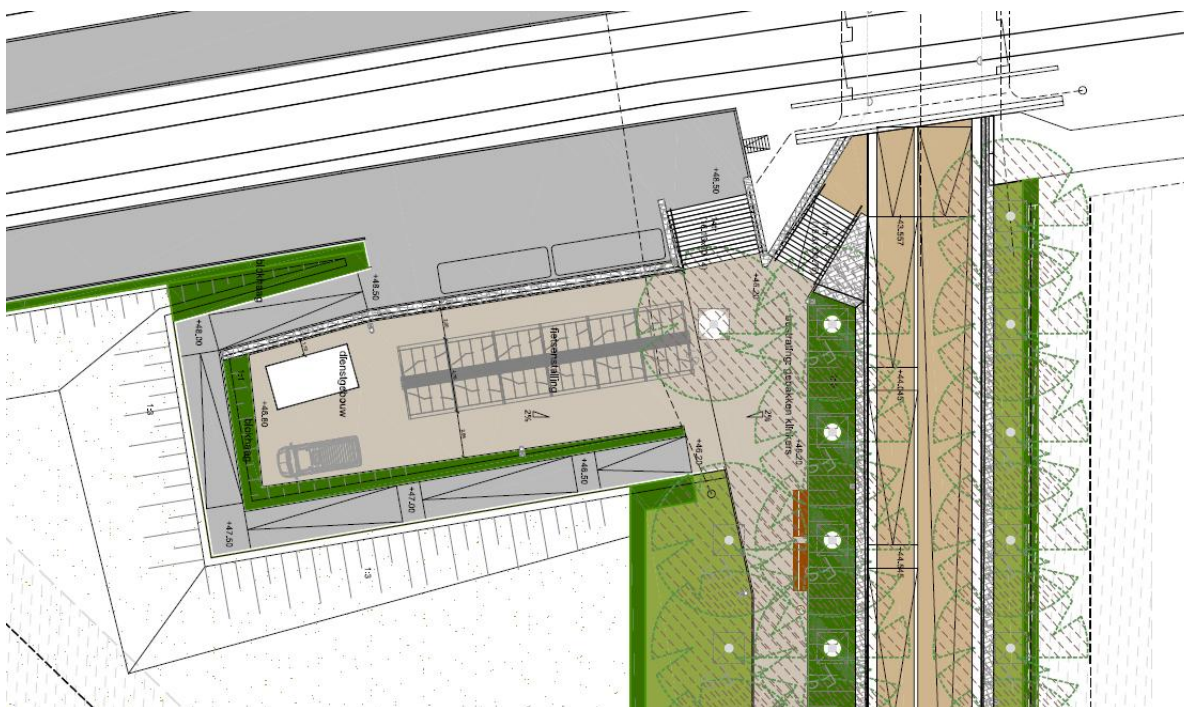
4 Mitigatie en compensatie

In dit hoofdstuk worden de maatregelen beschreven die nadelige effecten respectievelijk vermijden, mitigeren of compenseren. De compensatiemaatregelen in paragraaf 4.3 vormen de kern van het plan. De overige maatregelen benoemd in paragraaf 4.1 en 4.2 zullen, vanwege de gemeentelijke wens dit stuk Buurtpark Nazareth als natuurgebied in de stad te handhaven, uitgevoerd worden.

4.1 Vermijden

Op verreweg het grootste deel van het perceel zal de huidige bestemming en functie 'natuur' van kracht blijven. De ingreep beperkt zich tot een noordelijk deel van het perceel (zie figuur 5). Het fiets- en voetpad wordt geflankeerd door groen bestaande uit een bomenrij en hagen. Het ontwerp van voorplein van het station is geoptimaliseerd door de fietsvoorzieningen en het installatiegebouwtje zijn verwerkt binnen de contouren van de hellingbaan (zie figuur 7). De voorzieningen blijven hierdoor uit het zicht en de totale oppervlak blijft hiermee zo beperkt mogelijk.

De planologische bestemming, de inrichting en het natuurlijk beheer zal voor het resterende deel ongewijzigd blijven. De huidige extensieve begrazing zal door Galloway-runderen plaats blijven vinden.

Figuur 7: Lay-out oostelijk voorplein met fietsvoorzieningen en installatiegebouwtje

4.2 Mitigatie

Potentiële negatieve effecten als gevolg versnippering worden zoveel mogelijk tegen gegaan. De gebruikte rastering (noodzakelijk voor de runderen) zal conform de huidige situatie een open karakter houden. De noordzijde van het perceel wordt afgescheiden door een haag met een hekwerk. Het hekwerk wordt voorzien van luiken of kleine gaten waardoor het perceel bereikbaar blijft voor kleine zoogdieren.

De fietspaden worden verlicht. De positie van de armaturen ten opzichte van de bomkruinen zal zodanig gekozen worden dat de huidige donkerte zoveel mogelijk behouden blijft. Onderzocht wordt of het toepassen van dynamische verlichting verder bijdraagt aan het behoud van donkerte. Bij een verwacht positief effect wordt dit type verlichting toegepast.

Figuur 8: Noordzijde buurtpark Nazareth waar in toekomst een haag en hekwerk wordt geplaatst

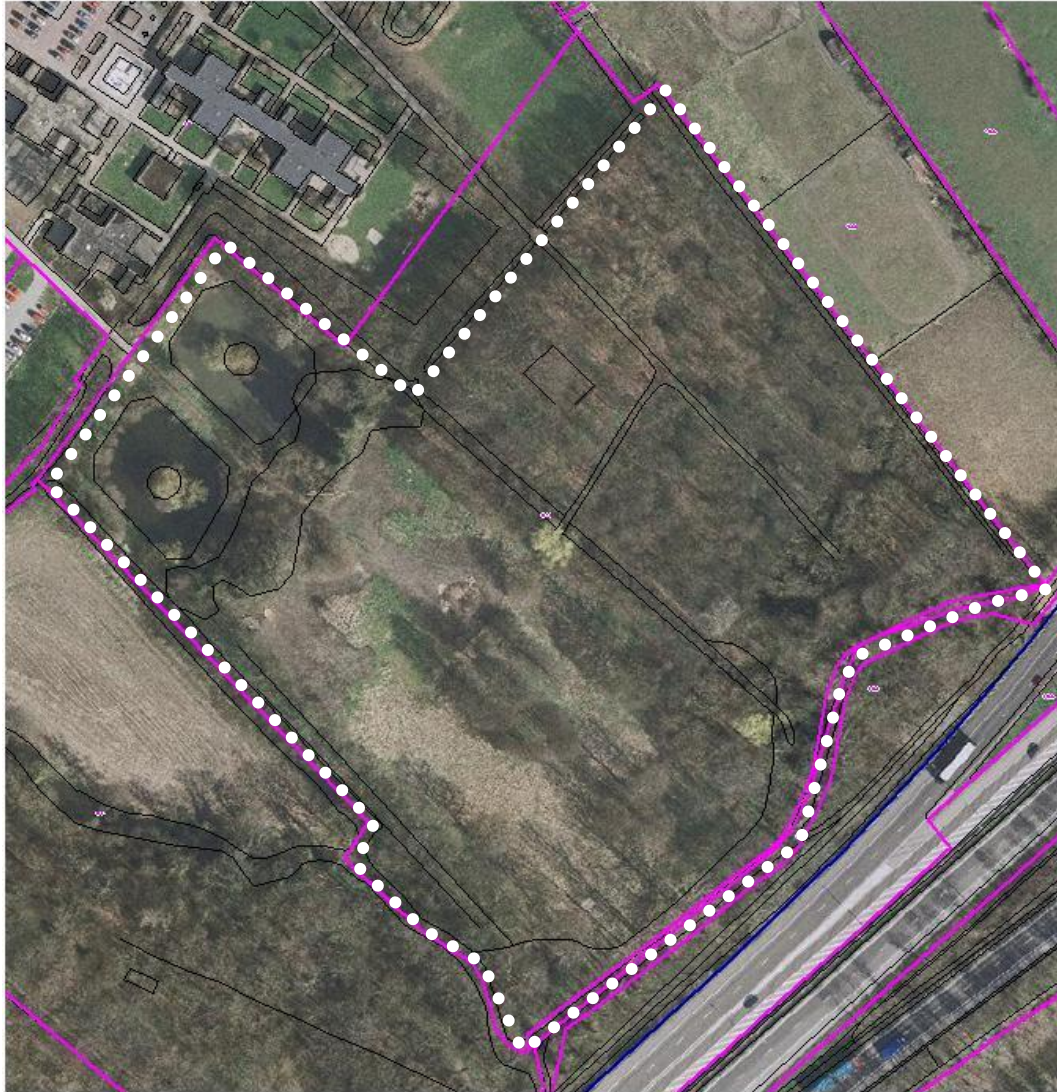
Twee zaken worden nog nader onderzocht op hun haalbaarheid:

- Plaatsen van speciale roosters dwars op de tunneltoeritten zodat met name amfibieën niet in de tunnel terecht komen.
- Het opheffen van de spoorwegovergang Limmelderweg/Hoekerweg en vervolgens opbreken van het asfalt zodat het ingericht kan worden en onderdeel wordt van het natuurlint langs het spoor.

Het eerste punt moet technisch haalbaar en tevens te beheren zijn. Het tweede punt is van een andere orde. Dit hangt af van andere ontwikkelingen zoals het gereed komen van de nieuwe afrit Beatrixhaven en een integrale belangenafweging (bereikbaarheid bedrijven). Hierdoor kent het een veel langere looptijd dan het onderhavig plan. Beide zaken zijn daarom geen onderdeel van het plan, maar vormen wel een nadrukkelijk wens in dit kader.

4.3 Compensatie

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven dient compensatie plaats te vinden. Hierna komen achtereenvolgens de volgende onderdelen aan bod; locatie en begrenzing, kenmerken, gebiedsbescherming, natuurdoelen, maatregelen, inrichtingsplan, regulier en ontwikkelingsbeheer en tot slot tijdpad tot realisatie.

Figuur 9: Locatie herbegrenzing

Locatie en begrenzing

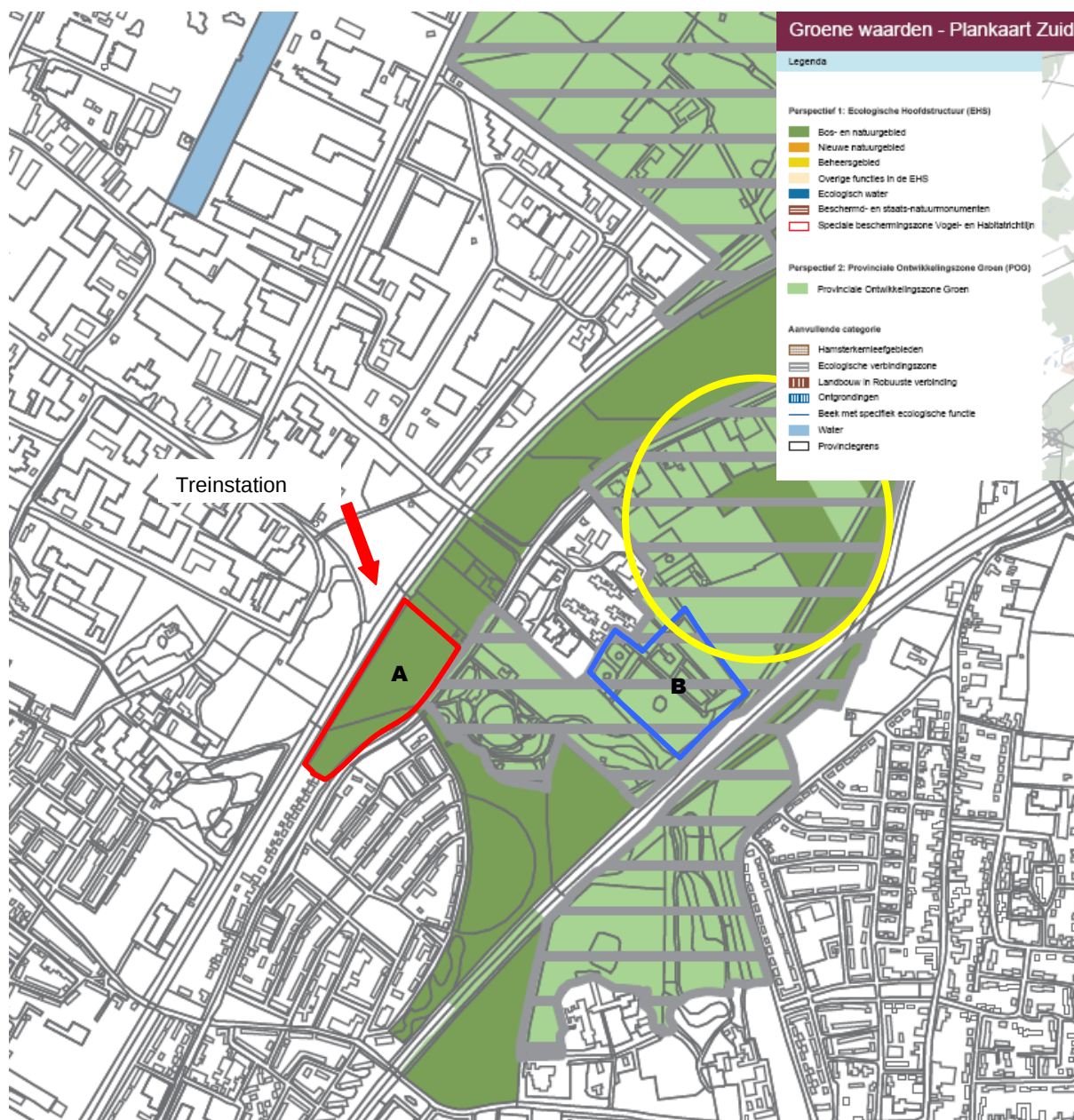
De compensatie betreft de omvorming van een verwaarloosde Baroktuin en het naast gelegen bos in de Mariënwaard. Het betreft perceel ABY00 C 2712G. De oppervlakte van het aangeboden perceel is ongeveer 4,4 ha en dus groter dan het perceel waarop de ingreep plaatsvindt.

Aan de oostzijde van het huidige kadastrale perceel is een klein deel ingebruikgeving (ca. 2.700 m²). Dit deel blijft buiten beschouwing. In figuur 9 is op de luchtfoto de Baroktuin en bos weergegeven. Met een witte stippellijn is de toekomstige contour aangegeven.

Perceel	Buurtpark Nazareth MTToo I 3927G	Baroktuin ABYoo C 2712G
Bruto oppervlak	3,81 ha.	4,65 ha.
Correctie	-	0,27 ha.
Oppervlak	3,81 ha.	4,38 ha.

Tabel 2: Oppervlak per perceel (Bron: Gemeente Maastricht)

Ter oriëntatie is in figuur 10 behalve het buurtpark Nazareth (gebied A) ook de Baroktuin met bos (gebied B) rood omlijnd. De percelen liggen op korte afstand van elkaar.

Figuur 10: Uitsnede uit plankaart Groene waarden (Bron: POL Provincie Limburg, 2008) Legenda: Rood = EHS status vervalt, Blauw = herbegrenzing EHS, Geel = gebied natuurcompensatie A2 plannen

Kenmerken

Volgens de natuurwaardeninventarisaties in het kader van het project A2 zijn hoge natuurwaarden aan dit gebied toegedicht. Het terrein ligt op de overgang van het Zuid-Limburgse Heuvelland naar het Maasdal. Dat maakt dat plaatselijk binnen de Landgoederenzone grondwater in de vorm van kwel aan de oppervlakte komt. Deze brongebiedjes speelden een belangrijke rol in de vorming van de landgoederen. Kwelstromen zijn benut voor het graven van beekjes en moerasgebiedjes werden vergraven tot vijvers die in hoge mate de sfeer van de landgoederen bepalen. Door het gebied loopt de sterk vertakte heuvellandbeek (Kanjel, Gelei).

Het gebied bestaat uit een oude landschapstuin (Baroktuin) die reeds geruime tijd niet meer onderhouden is en hierdoor volledig overwoekerd is en langzaam terug keert naar natuur. Daarnaast is een aangrenzende bos bestaande uit inheemse beplanting (type eiken-haagbeuken bos).

De landschapstuin (Baroktuin) bestaat uit twee vijvers met beide een eiland met beplanting in het midden. De beschoeiing van de vijvers is inmiddels volledig verdwenen. Tevens is er een sloot/gracht die de gehele tuin omrand. De vijvers en sloten worden natuurlijk gevoed door de Kanjel. De tuin ligt in een vochtig landschap. Achter de vijvers is een talud met een hout struweel. Vervolgens een open grasveld met bomen/bos aan de randen. Aan het einde van het perceel wordt de bebossing dicht met een grote open plaats in het midden. Vanuit de parktuin kan men vroeger naar het bosperceel via een brug (niet meer aanwezig). In het bosperceel zijn duidelijk oude structuren van lanen te zien. Aan de rand een laan van Essen en midden door een Beukenlaan (verbinding naar parktuin). Het bos bestaat vooral uit inheemse boomsoorten met deels goed ontwikkelde stinze flora. Ook het bosperceel is omrand met een natuurlijk gevoede sloot. Het gehele gebied is aan te merken als vochtig.

Gebiedsbescherming

De huidige bestemming van het perceel is Landgoed. De natuurwaarden zijn hierin genoemd, maar planologisch niet volledig beschermd. Het perceel zal worden opgenomen in de EHS (uitgezonderd het deel ingebruikgeving) en in het bestemmingsplan worden bestemd als natuur, onderdeel van de EHS. De natuurwaarden zijn dan optimaal beschermd.

Natuurdoelen

Het landgoed maakt zoals te zien is in figuur 6 onderdeel uit van de 'Ecologische verbindingszone'. De Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap (Provincie Limburg, 2002, herziening VIII d.d. 29-09-2009) beschrijven op hoofdlijnen de gewenste kwaliteit van de inrichting en het beheer van de deelgebieden. De Baroktuin en het naastgelegen bos behoren tot het deelgebied Mariënwaard (code 8.18L) met het lichtere beschermingsregime van de POG. In dit deelgebied worden de volgende natuurdoeltypen nagestreefd.

Natuurdoeltypen		
Natuurgebieden en multifunctionele bossen		
A1.4	Eiken-Haagbeukenbos	30%
A 2.1	Doornstruweel	5%
A5 5.1	Kamgrasweide	20%
A 5.6	Dotterbloemgrasland	15%
A 6.4	Grote Zeggenmoeras	2%
A 8.1	Heuvellandbeek	X
A 8.6	Voedselrijke plassen	3%
Agrarisch cultuurlandschap		
B 6.1	Houtwallen / singels	3%
B 6.9	Boomgaarden	7%
Stedelijk gebied en infrastructuur		
C 1	Parkbossen / Stadsparken	X

Tabel 3: Gewenst aandeel aan natuurdoeltypen in deelgebied Mariënwaard (Bron: Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap (Provincie Limburg, 2002, herziening VIII d.d. 29-09-2009)

De parktuin zal, in overeenstemming met de doelen in tabel 3, een ontwikkeling ondergaan naar een gevarieerd natuurgebied met Kamgrasweide (natuurdoeltype A5 5.1), nat kalkschraalgrasland (natuurdoeltype 5.7.2) afgewisseld met Doornstruweel (natuurdoeltype A 2.1) en Eiken-Haagbeukenbos (natuurdoeltype A1.4). Dit biedt geschikte leefgebieden voor diverse flora en fauna soorten. Het ontbreken van een beschoeving van de vijver geeft meer kansen voor amfibieën en de ontwikkeling van een oevervegetatie. De bosachtige omranding van het gebied toont nu al een goede ontwikkeling in de onderbegroeiing. Hier en daar afstervende bomen en houtwallen geven bescherming en voeding voor vele diersoorten.

Het bosperceel is van het type eiken-haagbeukenbos, met een in ontwikkeling zijnde onderbegroeiing (stinzefflora). Ook hier staan enkele stervende bomen die weer schuilplaats bieden voor diverse dieren. De vochtige ondergrond en transparantie van de beplanting zorgt ervoor dat de onderbegroeiing zich goed ontwikkeld.

Het initiatief moet uiteindelijk leiden tot een kwalitatieve en/of kwantitatieve versterking van de EHS in het betreffende gebied. Daarom is in samenhang met de nu lopende natuurcompensatie werkzaamheden in het kader van de ondertunneling A2/afslag Beatrixhaven gezocht naar de meest geschikte herbegrenzing. Hierdoor kan een meer robuuste EHS structuur worden gerealiseerd.

Maatregelen

De landschapstuin zal door middel van extensieve begrazing door schapen verder ontwikkeld worden tot een natuurgebied. Hierdoor wordt een te sterke verrijking van de bodem en de opslag van struweel en bus tegen gegaan. Waar nodig zal worden ingegrepen door het machinaal verwijderen van verruiging. Hier en daar is een verstoring van de bodem te zien door aanwezige specifieke beplanting (o.a. brandnetels, bramen). Gericht ingrijpen is hier van belang om de oorspronkelijke natuurlijke vegetatie weer te herstellen en verder te ontwikkelen.

De randen en sloten om het perceel zullen worden opgeschoond om verlanding tegen te gaan en de watervoerende capaciteit te behouden. Ook de onderdoorgangen van de sloot moeten worden geïnspecteerd of deze nog een open verbinding hebben. Dit alles geeft weer nieuwe kansen voor de ontwikkeling van flora en fauna aan de oevers. Het bosperceel was vroeger blijkbaar ontsloten door een brug over de sloot die het gebied in tweeën deelt. Voor de toekomst is het wenselijk deze brug weer te herstellen.

Figuur 11: Referentiebeeld 'Zicht op het bos bij VaesHartelt'

In het bosperceel zal af en toe een dunning moeten plaats vinden om de ondergroei te behouden en verder te stimuleren. Ten behoeve van het behoud van de aanwezige lanen zal hier en daar de laan moeten worden hersteld middels aanplant van nieuwe bomen en de aangrenzende beplanting gedeeltelijk gekapt of gesnoeid moeten worden. Aan de randen zal periodiek, indien dit noodzakelijk blijkt na extensieve begrazing, worden gedund om een goede bosrand te krijgen en behouden. Verjonging is hier noodzakelijk. Verder zal het beheer zich vooral richten op het veilig houden van de wandelpaden. Hierbij dient niet uit het oog verloren te worden dat dit gebied een natuurgebied is waar ook aftakelende bomen behoren te staan. Deze vormen een belangrijke voedingsbron en beschermingsplaats voor de aanwezige dieren. Het door ingrijpen van de mens vrijkomende groen dient uit het gebied te worden afgevoerd.

Inrichtingsplan

De gemeente zal de inrichting van dit gebied uitbesteden aan een bedrijf of organisatie gespecialiseerd in natuurbeheer. De verwaarloosde baroktuin en het bos zullen eenmalig maatregelen ondergaan ten behoeve van de omvorming naar EHS. Het gaat om de volgende maatregelen:

Maatregel
1. Opschonen sloten i.v.m. watervoerende capaciteit
2. De twee vijvers met middeneiland geschikt maken voor amfibieën (juiste diepte en pH-waarde)
3. Eenmalig herstel van de oude lanen binnen het gebied. In regulier onderhoud worden bomen niet meer vervangen en zal rekening gehouden worden met vleermuizen en holtebewoners
4. Gebied ontdoen van overmatige houtopslag
5. Bomen inspecteren en snoeien gevaarlijke situaties
6. Herstellen van bestaande rasters aan de randen van het terrein. Alleen aanwezig op noodzakelijke plekken zoals bijvoorbeeld nabij schoolcomplex.
7. Flora en Fauna inventarisatie (o-meting)
8. Extra begrazing en inzet bosmaaier t.b.v. terugdringen ongewenste ruigtes

Tabel 4: Inrichtingsmaatregelen

Regulier en ontwikkelingsbeheer

De gemeente zal het beheer van dit gebied uitbesteden aan een bedrijf of organisatie gespecialiseerd in natuurbeheer. Dit geldt ook voor het monitoren van de ontwikkeling van het gebied, zowel flora als fauna zal door deze gespecialiseerde bedrijven of organisaties worden uitgevoerd en gerapporteerd aan de gemeente Maastricht. Toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden wordt verricht door de gemeente Maastricht Afdeling Stadsbeheer.

Verwacht wordt dat na 5 jaar zichtbaar is dat de ontwikkeling de goede richting op gaat en dat de hiervoor beschreven natuurdoelen zijn of zullen worden bereikt. Jaarlijks wordt op basis van monitoringsresultaten het beheer indien nodig bijgesteld zodat de ontwikkeling van flora en fauna voor dit gebied voorspoedig verloopt. Zodra de natuurdoelen zijn bereikt zal het gebied, net als de andere natuurgebieden in gemeente Maastricht, jaarlijks worden gemonitord.

Reguliere beheermaatregelen na inrichting gedurende eerste 5 jaar:

Grasvegetatie

- Vergroten van de structuurvariatie, verschrallen en behouden of vergroten van soortenrijkdom door extensieve begrazing door schapen. Dit gebeurt maximaal 4x per jaar met een gescheperde kudde. Op die specifieke momenten zal het aantal GVE hoger zijn dan gemiddeld over het jaar genomen is toegestaan.
- Maaien van opslag en verruigde gedeelten met bosmaaier (2x per jaar)

Bosbeheer

- Middenbos beheer ten gunste van de stinze flora

Boombeheer

- Snoeien ten behoeve van de veiligheid indien nodig

Slootbeheer

- In stand houden van de watervoerende capaciteit en kwel

Afval

- Verwijderen van zwerfafval (4x per jaar)

Monitoren

- Monitoren van flora en Fauna aan de hand van standaard methode voor de verschillende soortgroep zoals voorgeschreven door de Particulier Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Na de eerste 5 jaar zal het beheer op gelijke wijze worden voortgezet, waarbij de exacte invulling afhankelijk is van de resultaten bij de monitoring. Daarnaast zal op incidentele basis gewerkt worden aan:

- Herstel van bruggetjes binnen het gebied.
- Consolideren van de kerkhofmuur binnen het bosperceel. Hierbij rekeninghoudend met de muurvegetatie.

Tijdpad tot realisatie

Het voorjaar en de zomer van 2011 zullen, mede op basis van dit document, worden gebruikt om afspraken te maken tussen betrokken overheden Provincie Limburg en Gemeente Maastricht over de nieuwe begrenzing van de EHS. Deze afspraken resulteren in een getekende overeenkomst tussen beide partijen die op termijn overbodig wordt doordat de gemeente het vigerende bestemmingsplan hier op zal aanpassen (bestemming landgoed wijzigen in natuur) en de provincie de begrenzing van de EHS zal wijzigen. Zodra de overeenkomst is getekend zal in het najaar van 2011, na het broedseizoen, gestart worden met het uitvoeren van de compenserende maatregelen. De maatregelen zullen hoogstwaarschijnlijk na het doorlopen van alle seizoenen in het najaar van 2012 worden afgerond. Vanaf dan zal het reguliere beheer starten.

De realisatie van het treinstation zal hier parallel aan starten. Het zwaartepunt van de werkzaamheden in het huidige EHS zal volgens planning liggen in het voorjaar van 2012. Dit is nadat de compensatielocatie is ingericht. Het treinstation is naar verwachting medio 2012 operationeel. De afwerking van de fietspaden en voorzieningen bij het treinstation geschiedt eind 2012.

Literatuur

Gemeente Maastricht, Effectenonderzoek EHS, Econsultancy, juni 2011 (rapportage 10123804, MST.GEM.ECO4).

Gemeente Maastricht, Activiteitenplan, Econsultancy, juni 2011 (rapportage 11013064, MST.GEM.ECO3).

Ministeries van LNV en VROM en de provincies, Spelregels EHS, 2006

Projectbureau A2 Maastricht, Specialistisch rapport Natuur - project A2, Avenue2, april 2009

Provincie Limburg, Quicksan flora en fauna, Econsultancy, mei 2008 (rapportage 08031174, MAA.PRL.ECO)

Provincie Limburg, Aanvullend ecologisch onderzoek, Econsultancy, januari 2010 (rapportage 09013030, MAA.PRL.ECO).

Provincie Limburg, Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap, 2002, (herziening VIII d.d. 29-09-2009)

Provincie Limburg, Ontwerp Provinciaal Natuurbeheerplan Herziening IX-deel 1

Provincie Limburg, Provinciaal Omgevingsplan Limburg, 2006 (herziening 2008)